

POKLICNA MATURA

Kje lahko študiramo?

Delna eksternost se kaže v tem, da bodo kandidati pisali enake, zunaj šol pripravljene izpitne naloge pri materinščini in matematiki ali tujem jeziku

Objavljeno v Šolskih razgledih št. 9 z dne 12. maj 2001. e-mail: solski.razgl@siol.net

Bliže je konec pouka in z njim zaključni izpiti v srednjem strokovnem izobraževanju, bolj mrzlična je dejavnost šol, ki se pripravljajo na zadnjo izpeljavo zaključnega izpita. V naslednjem šolskem letu ga bo nadomestila poklicna matura. Ker ta prinaša nekaj novosti, je ministrica ustanovila projektno skupino, ki bo skupaj s šolami iz vzorca po eni strani preverila usposobljenost javnih zavodov, s katerim bo *Pravilnik o poklicni maturi* dodelil nove naloge, po drugi pa življenjskost in izvedljivost določb samega pravilnika.

Na območnih posvetih z ravnatelji strokovnih in tehniških šol, potekali so zadnje dni marca v Postojni, na Ptuju in v Ljubljani, je projektna skupina predstavila opravljeno delo. Državni sekretar mag. Mirko Zorman je povedal, da je največ zanimanja v javnosti izzvala možnost, da dijaki z opravljeno poklicno matura in dodatno opravljenim enim predmetom iz splošne mature lahko kandidirajo za vpis na nekatere univerzitetne programe. Univerzo so pozvali, naj še pred koncem šolskega leta sprejme odločitev, v katere programe se bodo lahko vpisovali »poklicni maturanti«, kateri so zanje ustrezni srednješolski programi in kateri predmet splošne mature naj opravljajo dosedanji »tehnik«. V igri je več scenarijev, predlagane rešitve pa so diametralno nasprotne. Tako nekatere fakultete ne nameravajo dopustiti vpisa brez mature, druge pa bi vpis liberalizirale tako, da bi bilo popolnoma vseeno, iz katerega programa so kandidati in s katerim predmetom splošne mature so obogatili poklicno matura. Poudariti je treba, da poklicna matura ni namenjena študiju na univerzi in da se dijaki po poklicni maturi lahko vpišejo v višjo in visoko strokovno šolo.

Postopna standardizacija in primerljivost

Poklicna matura naj bi vpeljala postopno standardizacijo znanja in primerljivost z drugimi državami, s katerimi si bomo delili združeni evropski prostor. Temu je namenjena delna eksternost, ki se kaže v tem, da bodo kandidati pisali enake, zunaj šol pripravljene izpitne naloge pri materinščini in matematiki ali tujem jeziku. Enotna so tudi navodila, kako naj šole

same pripravijo izpit iz temeljnega strokovnega predmeta in iz četrte enote, ki lahko zajema nastop, izdelek, storitev, seminarsko ali raziskovalno nalogo, pisni ali ustni izpit.

V tem šolskem letu bo v srednjih tehniških šolah potekal zaključni izpit. Na 69 šolah, ki so se prijavile za sodelovanje, pa bo zaključni izpit potekal tako, da bodo šole dobile eksterno pripravljene naloge iz splošnih predmetov in eksterno pripravljena navodila za izpeljavo strokovnega dela zaključnega izpita. Naloge in točkovnike (pa tudi manjkajoče izpitne kataloge) pripravljajo srednješolski učitelji pod okriljem predmetnih skupin Zavoda RS za šolstvo, navodila pa so nastala na Centru RS za poklicno izobraževanje. Ocenjevanje bo interno, tako kot do zdaj. Na prijavljenih šolah bosta izpitne pisne izdelke ocenila med seboj neodvisna ocenjevalca. Pri tem bosta obvezno uporabljala navodila za ocenjevanje oz. točkovnik. Pretvorba točk v ocene bo priporočena, saj po veljavnem pravilniku o zaključnem izpitu šoli ni mogoče od zunaj določiti mej med ocenami. Šola bo zaključene ocene sporočila projektni skupini, ki bo naknadno, ko bodo dijaki že imeli spričevala v rokah, izpeljala simulacijo novega pravilnika in preverila različne načine določanja skupne ocene. Ustno ocenjevanje ostaja v pristojnosti šole. Center RS za poklicno izobraževanje je pripravljen prisluhniti pozivu ravnateljev in prevzeti usklajevanje šol za poenotenje nabora izpitnih vprašanj pri strokovnih predmetih in za usposabljanje za bolj kakovostno doseganje vseh treh taksonomskih ravni pri postavljanju vprašanj.

Jasna pravila in roki

Iz MŠZŠ bodo te dni na šole poslali okrožnico, v kateri bodo podrobneje opredelili pravila in roke izpeljave, navodila za tiste postopke, ki se bodo spremenili in pogoje, ki jih morajo izpolnjevati ocenjevalci. Kandidati, ki bodo na spomladanskem roku neuspešni, naj bi jeseni opravljali popravni izpit z enako strukturo kot v junijskem roku; zato so prosili delovne skupine, naj pripravijo eksterne izpitne komplete tudi za jesenski rok. Še zadnjič bodo zaključnega izpita oproščeni odlični dijaki.

Državni izpitni center, ki skrbi za logistiko letošnjega zaključnega izpita za prijavljene šole, bo šolam iz vzorca poslal izpitno gradivo, šifre, ocenjevalne obrazce itd. Postopek bo precej podoben splošni maturi, vendar se bo podobnost nehala, ko bo šola prejela gradivo. Pri splošni maturi namreč pisni izdelki romajo na RIC in potem v zunanje ocenjevanje, letos na zaključnem izpitu in tudi pozneje na poklicni maturi pa bodo izdelke ocenili na šoli, največkrat kar učitelji, ki so poučevali kandidata. Predvidoma bo nekaj več dela za predsednika in tajnika izpitnega odbora, ki bosta morala podrobno načrtovati logistiko, posebej pri ocenjevanju.

Učitelji se bodo z gradivom in navodili seznanjali na seminarjih in delavnicah, ki bodo potekale ves april. In seveda tudi v začetku prihodnjega šolskega leta, ko bo šlo zares. Ravnatelje je najbolj zanimalo, kako naj se organizirajo in kakšne dodatne stroške bodo imeli. Izpostavili so moralno dilemo, v kateri so se znašli, ker so nekateri učitelji za enako delo slabše plačani ali pa za več dela dobijo manj honorarja (tajniki izpitnih odborov). Predlagali so, da logistiko in financiranje čim bolj izenačimo s splošno maturo. Zanimalo jih je, ali naj pri ocenjevanju uporabijo lestvico iz 25. člena *Pravilnika o poklicni maturi*. Predstavniki ministrstva so povedali, da letos junija ta pravilnik še ne velja, obljubili pa so tudi informacijo o spremembi normativov za tajnike in ocenjevalce, predvsem pa za mentorje seminarskih nalog.

Kako globoka je vreča s cekini?

Treba bo razmisliti, ali in kako naj šola pomaga kandidatom, ki bi ob poklicni maturi želeli opravljati tudi en predmet splošne mature. Vloga mature in poklicne mature pa mora najti mesto v strategiji razvoja poklicnega in strokovnega šolstva. In seveda v ustreznem zakonu. Za boljše povezovanje so ravnatelji dobili seznam prijavljenih šol. Med 69 šolami iz širšega vzorca jih je projektna skupina določila 16, ki jih bodo natančneje spremljali, da bi odkrili morebitne probleme in z zbranimi podatki simulirali stanje, ki ga bo prinesla poklicna matura. Vseh 69 šol iz širšega vzorca, ki bodo uporabile eksterno pripravljene naloge oz. navodila za izvedbo izpitnih enot, pa bodo povabili, da sporočijo rezultate oz. odgovorijo na evalvacijski vprašalnik. Statistična obdelava dobljenih rezultatov bo omogočila edukometrično analizo posameznih izpitnih vprašanj. Z evalvacijskim vprašalnikom pa bi radi odgovorili vsaj na nekaj vprašanj iz obširnega seznama želja, kaj vse bi lahko spremljali, če bi MŠZŠ imelo globljo vrečo s cekini in če bi javni zavodi imeli več časa in sodelavcev.

Do izpeljave letošnjega zaključnega izpita kot priprave na poklicno matura je ostalo še precej dela. Predmetne delovne skupine ZRSŠ bodo oddale Strokovnemu svetu manjkajoče izpitne kataloge za angleščino in nemščino. Pretekli mesec je potekalo izobraževanje učiteljev iz prijavljenih šol; med drugim so se učili ocenjevati v skladu z sodobnimi težnjami. Te dni bodo skupine izročile komplet izpitnega gradiva državnemu izpitnemu centru, ki bo poskrbel za tisk izpitnih pol in ocenjevalnih obrazcev ter za distribucijo.

V začetku junija pa bomo vsi držali pesti. Za dijake, ki bodo v nalogah prepoznavali minimalne standarde predmetov. In za prihodnjo poklicno matura ter njen pozitiven povratni vpliv na pouk.

Tomaž Kranjc